

LZA HSZN

Atskaite par 2017. gada darbu

Nod. vad. Raita Karnīte

HSZN

2017. gada sākumā nodaļa apvienoja 25 dažādu nozaru zinātniekus, kopskaitā **155**:

37 īstenos locekļus

51 goda locekļus

34 ārzemju locekļus

33 korespondētājlocekļus.

Ar nodaļas darbu saistīti 34 LZA goda doktori.

Avots: LZA Garagrāmata 2017

HSZN

Nodaļa neatlaidīgi turpināja īstenot savus stratēģiskos mērķus:

- novēroja un sekmēja līdzvērtīgu humanitāro un sociālo zinātņu nozaru attīstību un iesaisti LZA darbībā;
- organizēja pasākumus zinātnes sasniegumu popularizēšanai un zināšanu apmaiņai;
- stiprināja LZA un Latvijas zinātnieku identitāti un godināja izcilākos zinātniekus;
- meklēja sadarbības iespējas ar jaunajiem zinātniekiem;
- pakāpeniski veidoja publikāciju reģistru humanitāro un sociālo zinātņu nozarē;
- godināja gada labākās publikācijas un sasniegumus;
- būtiski uzlaboja HSZN darbības atspoguļojumu interneta vietnē;
- sadarbojās ar žurnāla LZA Vēstis A sadaļu, atspoguļoja žurnālā HSZN nozaru darbību;
- sadarbojās ar valsts institūcijām un veica pieprasītās ekspertīzes humanitāro un sociālo zinātņu jomā,
- sadarbojās starptautiskā līmenī.

HSZN

Nodaļas Padome darbojās kā konsultatīva institūcija.

Darbs tika organizēts elektroniskās saziņas veidā.

Paldies visiem, kas aktīvi piedalījās Padomes darbā, atbildēja uz mūsu jautājumiem, piedalījās balsošanā

Tomēr jāsecina, ka, iespējams, Nodaļas Padomē ir izveidota laba HSZ nodaļu pārstāvniecība, bet tā netiek īstenota (saņemam maz atbilžu).

HSZN

LZA vadīja un īstenoja divas valsts pētījumu programmas:

- humanitārās jomas zinātnieku valsts pētījumu programmu **Letonika** (valsts prioritāro pētījumu programmas „Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība)” turpinājums) (vada akad. Ojārs Spārītis) – maz informācijas
- sociālo zinātņu speciālistu valsts pētījumu programmu „Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (**EKOSOC-LV**)” (vada akad. Baiba Rivža) – regulāra informācija
- vienotās zinātnes infrastruktūras ideja – **nav risinājuma**

HSZN

2017. gada vēlēšanās ievēlēja:

- LZA īstenošos locekļus literatūrzinātnieceš **Maiju Burimu** un **Ausmu Cimdiņu** un filozofu **Igoru Šuvajevu**
- LZA korespondētājlocekļus: juristi *PhD.* **Inetu Ziemeli**, literatūrzinātnieci *Dr. philol.* **Ingunu Dauksti-Silasproģi** un politologu *Dr.pol.* **Ivaru Ījabu**

Apsveicam !!!

HSZN

Vēlēšanām no HSZN nebija pieteikts

- neviens ārzemju loceklis,
- goda loceklis
- 2017. gadā netika piešķirts neviens LZA goda doktora grāds

Gaidām priekšlikumus

HSZN

Sastāva papildināšanai svarīgas nozares:

- antropoloģija (1 goda loc.), (etnoloģija atj. - 4 loc)
- arhitektūra (1 īst loc, 2 goda loc.) – neaktīva (ir raksti)
- bibliogrāfija (1 goda loc., 1 ārz.) – aktīva, bet maz locekļu
- demogrāfija (1 īst loc, 1 kor. loc) – aktīva, maz locekļu
- filozofija (2 īst loc, viens kor.loc. 3 ārz.loc.) – augsme (?)
- pedagoģija (1 kor.loc.) – aktīva, bet maz locekļu
- psiholoģija (1 kor.loc.) – jauna nozare
- folkloristika (1 īst.loc., 2 kor.loc.) – absolūti neaktīva
- socioloģija (2 kor.loc.) – absolūti neaktīva, augsme(?)
- teoloģija/reliģiju pētniecība (1 kor.loc.) – augsme (?)
- zinātnes vēsture (1 ārz.loc.) – augsme (?)
- žurnālistika (1 goda loc.) – augsme(?)

2017. gada zaudējumi

Gada sākumā (12. janvārī) mūžībā aizgāja LZA Ārzemju loceklis
Rolfs Ekmanis

21. janvārī ar skumjām aizvadījām mūžībā LZA goda locekli mākslinieci
Birutu Baumanī.

13. aprīlī uzzinājām, ka miris tēlnieks un gleznotājs LZA Goda loceklis
Indulis Ojārs Ranka

Februāra vidū, sniegot baltam sniegam, zemes klēpī guldījām
vēsturnieku akadēmiķi **Jāni Bērziņu** (19. februārī)

30. maijā miris literatūras un izdevējdarbības speciālists LZA Goda
doktors **Harro fon Hiršheits**

26. jūnijā filozofi uzzināja par ārzemju locekļa **Arvīda Ziedoņa** nāvi.

HSZN

11. augustā mūžībā aizgāja ekonomists LZA goda loceklis **Pēteris Guļāns**

Tūlīt pēc viņa 11. augustā šķirāmiem no arhitekta, LZA goda locekļa **Gunāra Birkerta**

3. oktobrī filozofi atvadījās no sava kolēģa, LZA korespondētājlocekļa **Andra Rubeņa**

7. oktobrī šo pasauli atstāja kultūras vēstures speciālists, ārzemju loceklis **Vjačeslavs Ivanovs**.

22. novembrī mūs atstāja valodniece **Aina Blinkena**

2018. gada janvāra vidū izvadījām LZA goda doktoru **Induli Kēniņu**.

Sērojam !!!

HSZN

2017. gada saldo: **mīnus astoņi locekļi**

Plus – trīs ievēlētie korespondētājlocekļi

Mīnuss – 11 locekļi:

- divi īstenie locekļi
- četri goda locekļi
- trīs ārzemju locekļi
- viens korespondētājloceklis
- viens goda doktors (neskaitot 2018. gadā mirušo Induli Kēniņu)

HSZN

2017. gadā notika 7 HSZN sēdes, vairāki nodaļas locekļu organizēti lieli pasākumi, to skaitā Letonikas kongress Viena izbraukuma sēde Ventspilī (**piedalījās pieci cilvēki, ieskaitot autobusa šoferi**)

Notika 6 HSZN Konsīliji – rezultāti publicēti LZA Vēstnesī un LZA mājaslapā, un nodoti plašsaziņas līdzekļiem, uz to bāzes žurnālisti pievērsušies izskatītajiem jautājumiem, intervējuši ekspertus.

Konsīliji ir pamanīti, tos ierosina arī “no ārpusēs” un atbalsta valsts institūcijas (neatsaka dalību)

HSZN

Konsīliju tēmas 2017. gadā :

- Eiropas Savienības sociālais modelis un sociālo tiesību pilārs – ienākumu aspekts
- Augstākās izglītības iestāžu apvienošana – ieguvumi un riski
- Mana pensija nākotnē
- Vai IV Atmoda ir iespējama?
- Jauniešu bezdarbs – cēloņi un risinājums
- Par Latvijaas valsts himnu “Dievs, svētī Latviju!”
(Kultūras ministrija ir izveidojusi darba grupu jautājumu konsīlijā skarto jautājumu atrisināšanai)

Izstādes LZA

Piemēram:

LZA Goda locekļa Roma Bēma (1927 – 1993) piemiņas izstāde (atvērta jūnijā)

LZA Goda locekļa Gunāra Kroļļa izstāde “Konteksts” (atvērta oktobrī)

Ances Gricmanes izstāde (atvērta 2018. gada janvārī)

Pateicamies māksliniekiem par klātbūtni LZA un mums sagādāto prieku!

Balvas nodaļas locekļiem

2016. gada beigās LZA lielo medaļu saņēma Tālava Jundzis (atvērta Tālava Jundža Biobibliogrāfija).

2017. gada 14. martā Senāts lēma par LZA Lielās medaļas piešķiršanu Baibai Rivžai

Izskatās, ka šogad varam pieteikt kandidatūru LZA Lielajai medaļai

HSZN

Nodaļas locekļi saņēma četras LZA vārdabalvas:

Raiņa bavu par izcilu radošu veikumu zinātnē - LZA goda doktore, filoloģe **Gundega Grīnuma** par monogrāfiju “Viņpus Alpiem. Rainis un Aspazija Kastaņolā. Jaunatklāti tuvplāni”

Dītriha Lēbera balva *Dr.iur* **Jānim Lazdiņam** par izcilu devumu Latvijas tiesību zinātnes attīstībā

Arveda Švābes balvu Latvijas vēstures zinātnē – LZA kor. loc **Ērikam Jēkabsonam** par grāmatu “Neatkarības kara stāsti 1918 – 1920”

Zentas Mauriņas balvu literatūrzinātnē *Mg.* **Signei Raudivei** par darbu: “Jaunie autori latviešu padomju literatūrā: literārās darbības sākums totalitārā režīma apstākļos (1945-1956).”

Apsveicam !!!

2017. gada Baltijas Asamblejas (BA) balvu mākslā saņēma Mākslas zinātniece un redaktore **Laima Slava** par izcilo profesionālo ieguldījumu mākslas zinātnes teorijas attīstībā un grāmatu izdevniecības jomā.

Iesakam iesaistīt Laimu Slavu LZA: goda locekli (vēlēšanas) vai nekavējoties kā goda doktoru.

Latvijas Zinātnes sasniegumi TOP 10: (pēc jūsu izvēles kopsavilkuma) - **daudz labu pieteikumu!!!**

No 7 sasniegumiem teorētiskajā zinātnē 3 ir HSZN

Dr.art. **Valdis Muktupāvels** - monogrāfija “Tautas mūzikas instrumenti Latvijā”

Dr.philol. **Māra Grudule** – monogrāfija “Latviešu dzejas sākotne 16. un 17. gs. kultūrvēsturiskos kontekstos”

Dr.philol. **Gundega Grīnuma** – monogrāfija “Viņpus Alpiem. Rainis un Aspazija Kastaņolā. Jaunatklāti tuvplāni”

HSZN

Plus LZA Prezidenta atzinības raksti:

Dr. art. Jānis Kalnačs – Rīgas dzīvokļu “likumīga”
izlaupīšana 1944 – 1949)”

Dr. philol. Pauls Daija – “Literary History and Popular
Enlightment in Latvian Culture.) **Cembridge Scholars
Publishing.**

HSZN

Lielas jubilejas (visi apsveikti un godināti HSZN vārdā):

Janīna Kursīte- Pakule

Māra Zālīte

Gidons Krēmers

Ervins Oberlanders

Baiba Metizāle – Kangare

Daina Nītiņa

Ārija Meikališa

Benita Laumane

Andrejs Vasks

HSZN

Ivars Austers
Andris Vilks
Gunārs Krollis
Juris Dreifelds
Anto Leikola
Valdis Villerušs
Remigijs Počs
Tālis Tīsenkopfs
Eduards Kļaviņš
Ivars Strautmanis
Enns Travels

HSZN

Inta Dišlere

Juhans Maiste

Nikolajs Džavahišvili

Atis Lejiņš

Ojārs Spārītis

Inna Šteinbuka

Juris Krūmiņš

Juris Tālivaldis Urtāns

Arturs Maskats

Aleksejs Andronovs

Līga Ruperte

HSZN

Sadarbība ar valsts institūcijām:

Līdzdalība zinātnes politikas veidošanā (O. Spārītis)

Par uzņēmējdarbības attīstību (EM Konsultatīvā padome)

Par ES Struktūrfondu izmantošanu (R. Karnīte)

Par intelektuālā īpašuma aizsardzību (diskusija ar TM par intelektuālā īpašuma aizsardzības pamatnostādņem).

Sadarbība ar Latvijas pašvaldībām

- turpinājās darbs Latvijas novadu kultūrvēstures izpētē (Intas Dišleres pētījums)
-
- Jāzēpa Pīgožņa piemiņai veltīti pasākumi – piemiņas nedēļa, izstāde (J. Streičs)
- Letonikas kongresa pasākumi (I. Jansone, T. Jundzis, LZA Vēstu speciālizdevums un vēl otrs numurs – plenārsēdes (Daugavpils) materiāli, Liepājas konference)
- Pasaules Latviešu zinātnieku kongresa sagatavošana (atbildība pārgājusi no LZA uz IZM)

HSZN

Sadarbība ar Latvijas augstskolām:

VPP iekļautas augstskolas (ECOSOC-LV – vairāk kā 10 augstskolas).

Daugavpils Universitāte, Vidzemes augstskola sadarbība apsīkusi.

Ventspils augstskola – HSZN sēde Ventspilī, Ventspils augstskolas iepazīšanās vizīte LZA, A. Jaunzema grāmatas atvēršana.

Liepājas augstskola – lasījumi LU Akadēmiskajā bibliotēkā

Sadarbība ar jaunajiem zinātniekiem

- Lēdurgas pasākums
- Un tomēr - sadarbība ar jaunajiem zinātniekiem joprojām ir **nepietiekoša** – nav atsaucība no jauno zinātnieku puses

HSZN

LZA vēstis:

iekļautas – CEJSH (*the Central European Journal of Social Sciences and Humanities*) – **nav**

Finansējums – samazināts par vairāk kā trešdaļu, cilvēku nav, telpas darbam nepiemērotas

Spiediens no IZM – publicēt tikai elektroniski, publicēt angļu valodā, ienākumus gūt no autoriem un tirgus

“Ja jau neviens nepērk, tad žurnāls nav vajadzīgs”

Un tomēr - virzāties uz SCOPUS – papildināta starptautiskā redakolēģija, nedaudz izmainīts dizains, sagatavota birokrātija, tiek gatavoti numuri iesniegšanai izskatīšanai SCOPUS komisijā

HSZN

Terminoloģijas komisija:

- aktīvi strādā, regulāri notiek sēdes
- **datu bāzes izstrāde kavējas**, iemesls neskaidrs
- sagatavoti un pieņemti vairāki statistikas terminu kopums, taču ierobežotā nozaru lokā (pērtiķi, kardioloģija, spēkratu terminoloģija, atsevišķi termini)
- **humanitārās un sociālās zinātnes pasīvas**

Dāvinājumi un pateicības

Paldies LZA darbiniekiem, kas nodrošināja nodaļas darbu

Paldies visiem, kas dāvināja grāmatas

Paldies māksliniekiem

Paldies visiem jums, kas piedalījāties nodaļas darbā

Paldies Zinātnes vēstnesim kas atspoguļoja nodaļas darbu

HSZN

**Vērtējums par LZA HSZN darbību
2017. gadā**

Ko vajadzētu uzlabot LZA HSZN darbībā?

No 155 HSZN locekļiem saņemtas 4 atbildes

HSZN

Vērtējums par LZA HSZN sēdēm:

- Pozitīvs
- Labs
- Saturā daudzveidīgas
- Uz dažām sēdēm bija aicināti arī citu nozaru zinātnieki, tas pozitīvi
- Ieteicams nodaļas sēdes organizēt vēlāk- ap plkst. 17:00
- Ieteicams nodaļas sēdes organizēt ap plkst. 16:00

HSZN

Vērtējums par informācijas pieejamību un saziņu:

- Pozitīvs
- Ļoti laba
- Šai anketai būtu jābūt aizpildāmai internetā

HSZN

Vērtējums par LZA HSZN organizētajiem konsīlijiem:

- Ļoti pozitīvs
- Labs
- Visai plašs, mūsu valstī nozīmīgu problēmu risinājums
- Izvēlēties tēmas, kas patiesi svarīgas, himna tāda nav, piem., ģimene, **blokkēžu tehnoloģija**, baznīcas loma valstī, ZA jēga, visas mistikas, kam ļaudis tic – rīkstniecība, dziedniecība, utt.

LZA Prezidijs – ekspertiem jābūt no LZA, var piemeklēt neatkarīgi no apskatāmā temata

HSZN

Kādas tēmas vēlētos iekļaut LZA HSZN organizētajos pasākumos?

- Latvijas stratēģiskās attīstības dokumentu izpildes virzības izvērtējums
- Humanitāro un sociālo zinātņu pārstāvju ziņojumi par mūsu valstī aktuālām problēmām
- Atkārtots aicinājums veltīt kādu sēdi nacionālajai enciklopēdijai, kura top Latvijas nacionālās bibliotēkas paspārnē.

HSZN

Citi ierosinājumi, ieteikumi, lai uzlabotu nodaļas darbību

Ieteicama tikšanās ar citu valstu ZA līdzīgu nodaļu pārstāvjiem

Latviešu valodas un angļu valodas lietojuma biežums **nodaļas locekļu publikācijās**

Kā zinātniekiem izdzīvot bez finansējuma? Vai nebūtu krasāk jāvēršas pie Izglītības un zinātnes ministrijas par absolūto nevērību pret humanitāro zinātņi, kas Latvijas simtgades gadā nostādīta pilnīga sabrukuma priekšā. Kas pētīs un apzinās mūsu tautas garīgās vērtības, ja zinātnieki atstāti tikpat kā bez algas?